

Oběti holocaustu, my a 21. století?

Židé byli nezpochybnitelně hlavní cílovou skupinou holocaustu, nikdy ale nebyli v hledáčku nacistů sami. Přesto se o nich mluví ze všech nejvíce a na ostatní se v dnešní době, alespoň z mého pohledu, poněkud zapomíná.

Až do chvíle, kdy jsem ve svých sedmnácti letech začala studovat profesní dějepis, jsem neměla o holocaustu jiných etnických, náboženských a jinak odlišných sociálních skupin moc velký přehled a jsem přesvědčena, že nejsem sama. Většina lidí má zautomatizovanou mentální asociaci: „holocaust = genocida Židů“ a málokdo si vzpomene na Romy, černochoy, politicky nepohodlné osoby nebo homosexuály. Přitom se ale zvěrstva druhé světové války a Hitlerova režimu dotýkala těchto lidí stejným způsobem, ačkoli možná ne až v tak masové míře co se počtu vyvražděných lidí týče. Od chvíle, kdy jsme se tímto tématem začali v profesním dějepisu zabývat, se sama sebe ptám: proč tomu tak je?

Čím víc nad tím přemýšlím, tím více se obávám, že tento polovičatý přístup je nám vštěpován už od začátku školní docházky. Máme tu smůlu, že události od druhé světové války dále se v běžném dějepisu většinou neprobírají. Podle učebních osnov na ně většinou nezbyvá čas a za posledních sedm let strávených na gymnáziu jsme se dostali nejdál ke studené válce. V primě se začíná od pravěku, v na konci kvarty je člověk konečně v první polovině dvacátého století, nicméně pak přijde kvinta a jsme znovu v pravěku. Proto na probírání detailů o genocidě páchané na milionech lidí není příliš času. Zním možná cynicky, nicméně takhle to skutečně chodí. A pokud někdo nemá historii natolik rád, aby se na toto téma více zaměřil (ať samostudiem, v profesním předmětu či volbě studia na VŠ), nemá příliš šanci si plně uvědomit, že oběťmi holocaustu zdaleka nebyli jen Židé.

Naše vnímání historie ovšem nekončí u ní samotné – promítá se totiž i do současnosti. Co se Židů týče, většina z nás má tendenci se k nim chovat s určitou mírou opatrnosti, lítosti a soucitu. Máme-li před sebou člověka židovského vyznání a původu, vzpomeneme si často na holocaust a staletí ústrků a diskriminace, která mu předcházela. Pokud se ale setkáme s romským obyvatelem, takové myšlenky se neobjevují. Namísto toho se člověk spíš lekne, přejde na druhý chodník, zrychlí krok, nebo si minimálně hlídá kapsy.

Jednoduše řečeno, s Židy se nám soucítí lépe než například s Romy. Věřím, že je to právě proto, že kolektivní povědomí o tom, jak se holocaust podepsal na romské komunitě a dalších skupinách obyvatelstva, je prakticky nulové.

Znám mnoho lidí, kteří by se mne pokusili utlouct argumenty, pokud by tohle četli. „Já je znám,“ a „co ty o nich víš“ jsou z nejčastějších vět, které slýchám. Já ale stále stojím za svým názorem, že není možné soudit skupinu lidí ani podle kolektivní minulosti, ani podle

pár příkladů dobrého nebo špatného chování jejích příslušníků. Soucítit se Židy kvůli událostem druhé světové války samozřejmě v žádném případě není špatně – právě naopak, snažit se zapomenout by byla osudová chyba. Pokud ale na základě osmdesát let staré tragédie soucítíme s jednou skupinou, nakládejme tak se všemi. Jestliže při každém pohledu na synagogu vzpomínáme na holocaust, mysleme na něj i ve spojitosti s Romy, černochoy, příslušníky různých náboženství, s homosexuály a lidmi, kteří tehdy bojovali za demokracii – protože i oni byli perzekuováni a vražděni.

Protože pokud budeme selektivně cítit soustrast jen s jednou nebo dvěma skupinami a zbytek budeme soudit podle jiných kritérií, pouze na základě přesvědčení, že díky pár případům známe celou menšinu, pak nejsme o nic lepší než ti, kdo jim ubližovali v minulosti.

Miriam Kašparová, 8. P